

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

LXXI. Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multò magis
admittendus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

cedatur, quò facilis debiti solutionem consequatur, & minus obnoxius sit illiioni debitoris: in cujus manu si electio etiam ipsum debitum foret; quòd alium aliòque locum semper eligere & creditorem eludere posset, Bartol. in l. Non utique & pr. cit. n. 7. Salycet. n. 1. & 2. Cit. Barbosa n. 23.

16. Sextò in Alternativis personarum, inter quas est prerogativa ordinis & affectionis; in his enim observandus ordo literæ sive, quò illæ in instrumento sunt expressæ; ut ejus ordine prior posteriori præferatur, l. Cum pater 77. §. 32. ff. de Legat. 2. & l. Hæredes 57. §. fin. ff. ad S. C. Trebell. Unde, si in substitutionibus, in majoratu vel emphyteusi asseratur, succedat filius aut nepos, filius aut filia major, filius nepoti & licet ætate minor sit, filia præferatur, cit. Felinus n. 4. & Gomez n. 62.

Neque in hujusmodi alternativis particulas disjunctivas *Vel, Aut* vim habere copulativarum *Et Atque*, & propositionem alternativam in copulativam resolvit, rectè desumitur ex l. Cum quidam 4. V. Melius C. de Verb. signif. quia Justiniana hæc Constitutio procedit de alternativa personarum honoratarum, inter quas non est ordo affectionis; cum in his literæ ordinem attendendum planum sit, ex U. antè cit. & communi sensu DD. apud cit. Barbosa n. 36.

17. Septimò, in Alternativis quantitarum & temporum, v. g. cum quindena vel dena, Calendis Januariis vel Martiis, post annum vel post biennium promissa sunt; in his enim, quod unum duntaxat & minus, scilicet dena Calendis Martiis post biennium, præstanda in obligatione esse censeantur. l. Si ita reliquum 43. §. fin. ff. de Legat. 2. & l. Si ita 12 ff. de V. O. Alternativa effectum suum operari & electio fieri propriè non potest, cit. Barbosa n. 25.

REGULA LXXI.

Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multò magis admittendus.

SUMMARIUM.

1. Sensus Regule exemplis declaratur,
2. Et firmatur ratione.
3. Locus Regule non est in depositario,
4. In spoliatore,
5. In jurato promissore usurarum,
6. Et adversus Prælatum confirmatum mittendum in possessionem, &c.

E Adem prodita est Jure Civili, cujus Regula 156. §. 1. & Ulpiani sententia est, Cui damus actionem, eidem & exceptionem competere, multò magis quis dixerit.

Sensus utriusque est, Cui pro re aliqua adipiscenda Jure competit actio, eidem & multò magis competit exceptio, quàm alterius, pro re illa agentis, actionem excludat; sic enim, cui datur rei Vindicatio adversus possessorem, eidem si rem possideat, exceptio domini datur, aliò rem vindicante, l. 1. §. 4. ff. de Superficiebus. Sic is, qui prædium legitime præscripsit, sicut ejus possessione à pristino domino dejectus Unde vi Interdicto sive recuperandæ possessorio agit, sic adversus eundem illud repetentem præscriptionis exceptione se tuetur, can. Placuit 16. q. 3. & l. Si quis 8. C. de Præscript. 30. vel 40. annor. Is etiam, qui prædium alienum ad longum tempus conduxit, sicut utilem rei vindicationem habet adversus possessorem etiam dominum, sic adversus eundem defenditur exceptione, l. 1. cit. §. 3. Simili modò filius iniquè exheredatus, sicut inofficiosi testamenti

R r r r ; stament i

flamenti habet querelam, sic etiam multo magis inofficiosi exceptione summo-
vet heredem scriptum, *l. Papinianus §. §. 13. ff. de Testam. inoffic.* Demum, ut omittam alia, quemadmodum, uxore adulterio polluta, agere ad divortium vir, *c. Ex literis §.* sic eandem post notorium adulterium ad se redeuntem ejus criminis exceptione repellit, *c. Significasti 4. de Divortis.*

2. Ratio horum & Regula est partim; quod agere sit actoris impugnantis, excipere verò rei impugnantis actionem excludendo, te tuentis: *Favorabiliores autem sint rei, quam actores, l. 125. ff. de R. J.* & Jura priora ad absolvendum quam condemnandum, ad liberandum quam constringendum, *l. Arrianius 47. ff. de O. S. A.* partim verò; quod agere plus sit, quam excipere; ideoque non raro, cui denegatur actio, exceptio concedatur, *c. Cum inter §. de Except.* quod ista majori æquitate nitatur, *l. Qui æquitate 12. ff. de Doli except.* ei autem, cui licet, quod est plus, liceat etiam, quod est minus, *Reg. Non debet 22. ff. & Reg. Cui licet 53. supra declarata.*

3. Quantumvis autem Regula hac ratione & æquitate fulciatur, vim tamen modicam habet, quando actio & exceptio tendunt ad diversa, vel exceptionem denegari possit ratio specialis. Ex harum certè causarum altera

Primò depositarius, licet actionem habeat adversus deponentem debitorem suum, compensationis tamen aliave simili exceptione neququam defenditur adversus illum, depositum repetentem, *c. fin. V. Sanè de Deposito,* cum; quod actio & exceptio non ad idem tendant: tum verò propter bonam fidem in depositi contractu exuberantem, *§. cit. & l. Si quis 1 §. C. Depositi*

4. Secundò, spoliato, rei possessione vi

dejecto & restitutionem petenti, non obstat exceptio domini; licet facta restitutione valeat conveniri, *c. 1. §. c. Ex literis §. de Restit. spoliat.* quia, sicut alia, sic & domini, saltem non notorii exceptio non admittitur ratione singulari, scilicet odio spoliatoris, & violentiæ, contempto judicis officio & Juris ordine illata, ut *ad Rubric. cit.* dictum est *n. 4.*

Tertiò, simili modo conductor a-gri, de cujus proprietate litigare vult, prius locatori possessionem restituere debet, quam de proprietate incipiat litigare; ac proinde actionem habet: licet non habeat exceptionem, *l. Si quis conducti- onis 2 §. C. de Locato* ex speciali ratione; quod conductor, locatori possessionem restituere detrectans, eum quodammodo spoliare videatur, *l. Colonus 12. ff. de V. armata;* ac proinde saltem, quando rei dominium notorium non est, spoliatoris Jure censetur.

Quartò, sic etiam, qui ad solutionem usurarum juramento se adstrinxit, ad earum solutionem illa exceptione non admittitur compellendus est: licet eas tanquam indebitè solutas actione proposita valeat repetere, *c. Debitores 6. de Jurejurando,* ex singulari ratione & virtute Religionis; ne nomen Domini in vanum invocatum sit, exposcentis observantiam juramenti cujuscunque, quod sine dispendio salutis æternæ & tertii præjudicio servari potest, *c. Cum contingat 2 §. de Jurejurando & c. Quamvis 2. de Pallio in 6.*

Quintò, ut alia prætermittam, contra Prælatum, electionis suæ confirmatione jam impetratâ, mittendum in possessionem locus non est exceptionis: licet ejus in possessionem jam missi accusatio vel denuntiatio sit permilla, *c. Constitutus 46. de Appell. & c. Indemnitate 43. §. Caserum de Elect. in 6.* cum
propter

propter violentam presumptionem exceptionis malitiosè oppositæ primùm post confirmationem: tum verò, & vel maximè favore Ecclesiæ vel Monasterii, quibus diuturna Prælati carentia damnosa & animabus periculosa esse solet, *c. Ne pro defectu 41. de Elect.*

REGULA LXXII.

Qui facit per alium, est perinde, ac si faciat per seipsum.

SUMMARIUM.

1. Differentia inter hanc & Reg. 68. explicatam.
2. Ejus sensus & ratio.
3. Procedit in actibus extrajudicialibus,
4. Et judicialibus,
5. Et in ipsis etiam delictis:
6. Saltem, si actus vicarium admittat.
7. Variæ instantiæ Regula objectæ,
8. Eam declarant potius, quàm convelant.

1. **A**ffinis hæc, non eadem, est cum Regula *Potesť quis 68.* jam explicata; cum ista alium sibi subrogandi, per eumque negotia expediendi facultas: præsentem verò Regulam subrogationis, sive per alium gestorum efficacia, visque explicetur.

2. Sensus itaque præsentis est, *Quod quis per delegatum, procuratorem aliumve sibi subrogatum facit, eandem vim & effectum habet, ac si id faceret per seipsum.* Ratio aperta est; quia effectus ex mandato secuti causa principalis est ipse mandans; cum, si istius mandatum abfuisset, nihil actum fuisset. Neque mandantem relevat aut contra eum facit; quòd effe-

ctus non tribuatur causæ remotæ, ut ipse est: sed propinquiori & præsertim proximæ, ut mandatarius est, *l. Huic scripturæ 15. §. 1. ff. ad L. Aquil.* qui hoc locum non habet, quando causa remota est initialis ejusque solius contemplatione & autoritate ad operandum proxima inducitur ac movetur, *arg. l. Hac actio 4. ff. Si mens. fals. mod. dix. Tiraquell de Causa cessante limit. 20. & Tuschus Prælit. V. Causa conclus. 145. num. 6.*

Atque sic acceptæ Regulæ in omni materia & utroque Jure obvia sunt exempla; nam per alios nobis aramus, serimusque, & aliena falce manūque merrimus, horreæque & granaria implemus. Sic, qui solutionem mandavit, ipse solvit, *l. Cum jussu 64. ff. de Solut.* qui debitorem suum pecuniam Titio dare iussit, ipse dedisse, & hunc sibi obligasse, *l. Singularia 15. ff. de Reb. cred. &* qui sponsalium vel matrimonialem contractum cum certa muliere ineundum alicui commisit, illum aut hunc ipse celebrasse videtur, *c. fin. de Procurat. in 6.*

In iudicium etiam deduci causæ, præstari calumniæ juramentum, fieri confessio, instrumenta edi per procuratores: & per delegatos ferri sententiæ solent, perindeque habentur, ut quæ in eo acta à mandante, *c. 1. de Confess. in 6. Clement. 1. de Jurejurando & l. Eum qui 3. C. de Procurat. &* sententiæ latæ sunt ab ipso delegante, *l. Etsi 3. ff. de Offic. ejus, cui mandat.*

Delicta quoque mandato perpetrata mandanti imputantur; cum *Unde vi Interdicto & is*, qui mandavit vel iussit, ut aliquis deiceretur, *l. 1. §. 12. ff. de Vi armata*, & injuriarum actione conveniatur, qui contumeliam intulit & curavit inferri, *l. Non solum 11. pr. ff. de Injuriis*: cujusque mandato quis occiditur vel